

Internationale vrouwendag 2018: het kapitalisme onderdrukt vrouwen – strijden voor socialisme!

Verklaring van het CWI naar aanleiding van internationale vrouwendag, geschreven door Hannah Sell van het Internationaal Secretariaat.

Op het begin van de 21e eeuw kregen jonge vrouwen in de VS en grote delen van Europa te horen dat gelijkheid binnen handbereik was. Ze hadden geen feminisme nodig omdat het kapitalisme een mooie toekomst bood op basis van groeiende welvaart en gendergelijkheid.

Die illusies zijn vandaag gebroken. Wereldwijd is de mythe van kapitalistische vooruitgang – waarbij jongeren meer kansen hebben dan hun ouders – doorprikt door de wereldwijde economische crisis van 2008 en de gevolgen ervan. Jongeren uit de werkende klasse en de middenklasse worden geconfronteerd met een wereld die niet aan hun verwachtingen voldoet: er is massale werkloosheid, lage lonen en onzekere jobs, besparingen op openbare diensten en onbetaalbare huisvesting. Er is een toename van oorlogen en conflicten wat miljoenen mensen ertoe brengt om hun leven te riskeren bij het vluchten. Voor vrouwen gaat dit samen met seksuele discriminatie die nog steeds ingebakken zit in de werking van de samenleving. Wereldwijd verdienen vrouwen gemiddeld nog steeds 10 tot 30% minder dan mannen.

In de neokoloniale landen zijn de lonen bijzonder laag en worden vrouwen hard uitgebuit. Ze werken soms 12 uur of meer per dag op het land, op de markten, in textiel- of schoenfabrieken. Op veel plaatsen werken vrouwen en hun kinderen als moderne slagen.

Seksuele discriminatie is niet geleidelijk aan het uitdoven, in een aantal landen zorgt het beleid ervoor dat er net een toename is. In Rusland bijvoorbeeld sterft er naar schatting elke veertig minuten een vrouw als gevolg van geweld binnen het gezin. Toch werd geweld binnen het gezin deels gedecriminaliseerd. De besparingen hebben een directe impact op hoeveel geweld en pesterijen vrouwen ondergaan, maar ook op hun mogelijkheid om terug te

vechten. In Groot-Brittannië bijvoorbeeld hebben meer dan 30 vluchthuizen voor vrouwen die geweld ontvluchten de deuren gesloten door een gebrek aan middelen. Heel wat andere dreigen te sluiten of in het beste geval drastisch te besparen. Tegelijk is er het complete gebrek aan betaalbare huisvesting waardoor vrouwen nergens heen kunnen als ze een gewelddadige partner willen verlaten. Er is ook het cijfer van 9 op de 10 Britse werkenden in bars, restaurants en hotels die te maken krijgen met seksuele pesterijen en geweld door werkgevers, managers of klanten, maar die te horen krijgen dat het ‘deel van de job’ is waarbij ze blij mogen zijn dat ze werk hebben. Verbeteringen van vrouwenrechten zullen niet automatisch gebeuren, maar zullen net als in het verleden het resultaat zijn van massastrijd.

Internationale vrouwendag meer dan ooit belangrijk

Meer dan een eeuw na de eerste aanzet tot internationale vrouwendag in de VS, is deze dag nu meer dan ooit belangrijk. Pogingen om het om te vormen tot een dag die vooral verkoopkansen biedt voor de grote bedrijven – met campagnes om een cadeau voor vrouwen te kopen naar aanleiding van 8 maart – worden steeds meer overstemd nu 8 maart terug een belangrijke gebeurtenis wordt in de opkomende internationale strijd tegen vrouwenonderdrukking. Dit jaar zullen de jonge vrouwen in de Spaanse staat het voorbeeld geven als op 8 maart miljoenen jonge vrouwen en jongens zullen deelnemen aan de stakingsactie waarvoor opgeroepen is door de Sindicato de Estudiantes (studentenvakbond), waarin Izquierda Revolucionaria (de CWI-afdeling in de Spaanse staat) een leidinggevende rol speelt.

De genadeslag voor het fabeltje van schijnbare vooruitgang naar gelijkheid kwam er met de verkiezing van de openlijke misogynist Donald Trump als president van de VS. Vanop de eerste dag zorgde zijn aanwezigheid in het Witte Huis echter ook als een oproep tot mobilisatie en strijd tegen racisme en elke vorm van onderdrukking, niet in het minst tot strijd voor vrouwenrechten. Na de vrouwenmarsen van vorig jaar – de grootste betogingen op dezelfde dag in de VS en wereldwijd de grootste betogingen sinds 2003 – werden de vrouwenmarsen begin dit jaar bijgewoond door tot 2,5 miljoen mensen in steden doorheen de VS. De VS en Spanje staan echter niet alleen. In heel wat landen zijn er nieuwe vrouwenbewegingen of beginnen die te ontwikkelen.

Een aantal van deze bewegingen ontstaan als antwoord op de onderdrukking die vrouwen al lang te verduren krijgen. Denk maar aan de aanhoudende beweging tegen verkrachtingen in India en de beweging ‘Nu una menos’ (niet één minder) tegen geweld op basis van gender, een beweging die honderdduizenden mensen op straat bracht in Argentinië en andere landen. Andere bewegingen zijn gericht tegen nieuwe aanvallen op vrouwenrechten, zoals de gedeeltelijk succesvolle beweging in Polen in 2016 tegen de poging van de regering om abortus volledig te verbieden. Anderen proberen niet alleen erger te vermijden, maar strijden ook voor een verbetering van bestaande rechten. Dit is ook het geval in Polen, waar er protestacties waren voor het erkennen



van het recht op abortus tot 12 weken.

In Zuid-Ierland heeft de staat – die er nauw verbonden is met de katholieke kerk – steeds een extreem reactionaire houding aangenomen tegenover het recht van vrouwen om over hun eigen lichaam te beslissen. Zo is er een volledig verbod op abortus. Na de vreselijke dood van Savita Halappanavar in 2012 – die overleed nadat haar een abortus geweigerd werd – is er een groeiende roep naar verandering. De Socialist Party speelt een centrale rol in het mobiliseren en organiseren van die roep. Het doet dit samen met de socialistische feministische campagne ROSA die mee opgezet is door leden van de Socialist Party. De kapitalistische politici in Ierland werden gedwongen om hun houding wat aan te passen als gevolg van de beweging. Een parlementair comité beveelt aan om een algemene toegang tot abortus tot 12 weken in de zwangerschap mogelijk te maken. Er komt op 25 mei een referendum over het intrekken van het bestaande verbod op abortus.

#MeToo

2017 was ook het jaar van #metoo. Het begon in Hollywood met acteurs die zich uitspraken tegen seksueel misbruik en pesterijen door filmtopman Harvey Weinstein en anderen, maar het verspreidde zich snel doorheen de hele wereld. Zowat elke kapitalistische instelling van de media, tot de grote bedrijven, parlementen, liefdadigheidsinstanties, ... werden getroffen door beschuldigingen. De stroom aan getuigenissen kwam er vooral via sociale media en getuigt van zowel de alomtegenwoordigheid van misbruik en pesterijen als van het groeiende vertrouwen om dit te bestrijden.

We verwerpen het standpunt van diegenen die stellen dat het fenomeen de omvang van seksueel misbruik en pesterijen heeft 'overdreven.' Er is integendeel slechts een deel van de dagelijkse realiteit van vrouwen bekend geworden, een realiteit die des te sterker is voor vrouwen met lage lonen, onzekere jobs en werkenden met een migratie-achtergrond. Dit betekent natuurlijk niet dat elke beschuldiging die via #metoo geuit wordt ook als bewezen geldt. Alle individuen moeten het recht hebben om gehoord te worden voor ze schuldig bevonden worden. Los van de schuld of onschuld van specifieke individuen, heeft #metoo aangetoond hoe onder het kapitalistisch systeem miljoenen mensen gebukt gaan onder seksistisch misbruik.

Het is niet verrassend dat er zoveel beschuldigingen kwamen tegen mannen in machtsposities tegenover hun slachtoffers. Het kapitalisme is gebaseerd op een kleine minderheid in de samenleving – in het bijzonder de kapitalistische klasse, de miljardairs die de grote bedrijven en banken controleren. Zij hebben een enorme macht om de meerderheid van de bevolking uit te buiten. We leven in een wereld waarin de acht rijksten evenveel bezitten als de armste helft van de wereldbevolking. In zo'n samenleving is het onvermijdelijk dat mensen met macht hun status gebruiken om vrouwen en mannen met minder macht seksueel te misbruiken of lastig te vallen, niet in het minst hun eigen werknemers. Dit betekent natuurlijk niet dat mannen uit de werkende klasse vrij zijn van dergelijk gedrag. Het seksisme zit in het DNA van het kapitalisme en heeft gevolgen voor elke laag van de samenleving.

Dit jaar zullen verdere bewegingen voor het verdedigen en uitbreiden van vrouwenrechten ongetwijfeld ontwikkelen. Dit is het onvermijdelijke gevolg van de verwachtingen van vrouwen en de propaganda rond gelijkheid door een deel van de kapitalistische

klasse, maar ook als antwoord op de seksistische realiteit van het kapitalisme.

Mannelijke dominantie verbonden met klassensamenleving

Seksuele onderdrukking zit diep ingebakken, maar het is niet aangeboren of onveranderlijk: in het grootste deel van de menselijke geschiedenis bestond het niet. De mannelijke dominantie (patriarchie) is zowel inzake oorsprong als huidige vorm intrinsiek verbonden met de structuren en de ongelijkheden van de klassensamenleving die zowat 10.000 jaar geleden tot stand kwam. De opgang van mannelijke dominantie was verbonden met de ontwikkeling van het gezin als instelling voor het behoud van de klassen- en eigendomsverhoudingen en als vorm van discipline. Vandaag en in het verleden werden individuele gezinnen vaak gevormd door mensen die dicht bij elkaar staan en zich veilig bij elkaar voelen, maar de instelling van het gezin vormde toch op verschillende manieren een belangrijk instrument van sociale controle in alle klassensamenlevingen. De hiërarchische aard van de samenleving kwam ook tot uiting in de structuur van het traditionele gezin met de man als gezinshoofd en de vrouw en kinderen die hem moeten gehoorzamen.

Vandaag heeft de kapitalistische instelling van het gezin een zwakke greep op werkenden, maar miljoenen vrouwen blijven onderdrukt worden en het idee dat vrouwen het bezit van mannen zijn aan wie ze trouw en gehoorzaam moeten zijn, blijft nog steeds bestaan. De hele samenleving is doordrongen van propaganda die steeds opnieuw de 'plaats van de vrouw' benadrukt: als huishoudsters, moeders, seksuele objecten, ...

Last van het gezin

Voor het kapitalisme speelt het gezin een belangrijke rol in het opnemen van de taak om de volgende generatie groot te brengen en om voor de zieken en ouderen te zorgen. In de tweede helft van de 20e eeuw werd dit in sommige Europese landen wat verzacht door verworvenheden die door de arbeidersklasse afdwongen werden. Zo kwam er gratis of goedkope gezondheidszorg, kinderopvang, ouderenzorg, ... Die verworvenheden staan vandaag in alle landen onder druk, waarbij gezinnen en vooral vrouwen een wel erg groot takenpakket krijgen, zeker als ze tegelijk ook nog voltijds werken, en dit vaak in laagbetaalde onzekere jobs, om toch maar rond te komen. Socialistisch feminisme komt op voor gelijkheid tussen genders. Onze rol is niet om de onmogelijke lasten die het kapitalisme op het gezin afwentelt te aanvaarden, maar om een vastberaden strijd te voeren voor meer publieke middelen voor degelijke openbare diensten, degelijke jobs in een kortere arbeidsweek zodat de werkdruk voor gezinnen vermindert en mensen de kans krijgen om van het leven te genieten, ook om tijd door te brengen met geliefden.

Deze strijd is verbonden met die voor reproductieve rechten, omdat het enkel op deze basis voor vrouwen mogelijk is om een echte keuze te hebben en te kiezen of ze al dan niet kinderen nemen. Socialistinnen komen ervoor op dat vrouwen baas zijn over hun eigen lichaam – zodat ze kunnen beslissen of en wanneer ze kinderen hebben – maar ook voor toegang tot betaalbare en degelijke huisvesting, gratis kinderopvang, degelijke lonen en alles wat nodig is om een vrije keuze over het nemen van kinderen mogelijk te maken.

De strijd voor vrouwenbevrijding is in essentie onderdeel van de klassenstrijd, een strijd waarin deze van vrouwen tegen hun

specifieke onderdrukking aansluit op die van de werkende klasse in het algemeen voor een fundamentele maatschappijverandering om een einde te maken aan alle ongelijkheden en vormen van onderdrukking.

Kapitalistisch feminisme biedt geen antwoord

We zijn het niet eens met het kapitalistische feminisme dat geen klassenbenadering heeft in de strijd voor vrouwenbevrijding. Eenvoudig gezegd: werkende vrouwen hebben meer gemeen met werkende mannen dan met Margaret Thatcher en Theresa May in Groot-Brittannië, Hillary Clinton in de VS of Sheikh Hasina Wazed in Bangladesh.

Dit betekent natuurlijk niet dat enkel vrouwen uit de werkende klasse onderdrukt worden. Vrouwen uit alle delen van de samenleving gaan gebukt onder onderdrukking als gevolg van hun gender, met onder meer geweld begin het gezin en seksuele pesteringen. Maar om echte gelijkheid voor vrouwen te bekomen, ook voor de vrouwen van de elite in de samenleving, is een volledige omverwerping van de bestaande orde op alle vlakken nodig: in de economie, op sociaal vlak, in het gezin, ... Het startpunt hiervoor bestaat uit het beëindigen van het systeem dat verdeeld wordt door Thatcher, May, Clinton, ... – het kapitalisme – waarbij de grote bedrijven in publiek bezit geplaatst worden om een democratische socialistische planning van de productie mogelijk te maken. De werkende klasse vormt de meerderheid van de bevolking in veel landen. Dit is de kracht in de samenleving die in staat is om dergelijke verandering te bewerkstelligen. Dit sluit natuurlijk niet uit dat individuele vrouwen van de elite in de samenleving – zelfs dochters van kapitalisme – kunnen beslissen dat het beëindigen van seksisme het voor hen nodig maakt om te breken met hun klasse en de strijd voor socialisme te vervoegen.

Rol van de arbeidersbeweging

Socialisten suggereren op geen enkele wijze dat de strijd tegen seksisme moet uitgesteld worden, als iets wat pas kan opgelost worden na het einde van het kapitalisme. Het is integendeel nodig dat elk onderdeel van vrouwenonderdrukking nu bestreden wordt, ook seksuele pesteringen en misbruik. De meest efficiënte manier om dit te doen, is met een eengemaakte strijd van de arbeidersbeweging. Recent gingen werknemers van de ferry's in Londen in staking tegen het schrikregime van het management, waaronder stelselmatige seksuele pesteringen tegen een secretaresse. De werkenden – voornamelijk mannen – gingen in actie en wonnen. Voor de miljoenen mensen die met seksuele pesteringen op het werk te maken krijgen, is het essentieel om deel te zijn van een collectieve organisatie met de meerderheid van hun collega's – een strijdbare vakbond – om de strijd aan te gaan en daarin gesteund te worden. Op grotere schaal heeft de werkende klasse eigen massale partijen nodig die politiek bewapend zijn met een socialistisch programma waarin de strijd voor gendergelijkheid een centrale plaats inneemt.

De arbeidersbeweging is zelf natuurlijk niet immuun voor seksistisch gedrag. Het is belangrijk dat socialisten daartegen ingaan als onderdeel van een campagne voor strijd van de werkende klasse voor gelijkheid. De werkende klasse heeft het potentieel om dit rotte, seksistische kapitalistische systeem te stoppen, maar dit zal enkel mogelijk zijn op basis van een eengemaakte strijd van de mannen en vrouwen van de arbeidersklasse. Dit zullen we niet bekomen door seksisme te negeren of te minimaliseren, maar door het bewust te bestrijden.

Honderd-en-één jaar geleden vormden stakingen en betogingen op de Internationale Vrouwendag in Rusland het begin van de machtige revolutionaire gebeurtenissen die in oktober, onder leiding van de Bolsjewistische partij, de arbeidersklasse voor het eerst in de geschiedenis de macht in eigen handen liet nemen. De latere stalinistische ontaarding van de Sovjet-Unie maakte niet alleen een einde aan de arbeidersdemocratie, maar draaide ook heel wat verworvenheden van vrouwen na de revolutie terug. Maar wat in 1917 begon in een geïsoleerd arm land gaf wel een beeld van wat socialisme voor vrouwen vandaag kan betekenen, als de enorme rijkdom, de wetenschappelijke en technologische kennis van het kapitalisme allemaal ingezet worden voor de belangen van de mensheid. Wettelijke gelijkheid voor vrouwen – waaronder het stemrecht en vrije beslissingsrecht om te trouwen en te scheiden – werden in de Sovjet-Unie afgedwongen lang voor dit in de kapitalistische wereld het geval was. Alle wetten die discrimineerden tegen homoseksualiteit werden afgeschaft. Het recht op abortus werd in Rusland ingevoerd na de revolutie van 1917. Er werden gratis kinderopvangplaatsen, wasserijen en restaurants opgezet.

Een eeuw later zal de groeiende beweging voor vrouwenrechten opnieuw samengaan met de strijd voor een socialistische wereld.

Wij komen op voor:

- **Neen aan alle vormen van discriminatie op basis van ras, gender, beperking, seksualiteit, leeftijd en alle andere vooroordelen.**
- **Voor een massale campagne onder leiding van de arbeidersbeweging tegen seksuele pesteringen, geweld en alle vormen van seksuele discriminatie.**
- **Voor strijdbare vakbonden die democratisch gecontroleerd worden door de leden.**
- **Voor massale partijen van de arbeidersklasse met een socialistisch programma, waaronder de strijd voor gelijkheid.**
- **Massale strijd voor gelijke lonen als onderdeel van de strijd voor een leefbaar loon voor iedereen en een kortere arbeidsweek zonder loonverlies.**
- **Neen aan de besparingen. Degelijke jobs, lonen en huisvesting voor iedereen. Voor massale uitbreiding van openbare diensten.**
- **Voor kinderbijslag dat de reële kost van het grootbrengen van kinderen weerspiegelt.**
- **Recht op ouderschapsverlof.**
- **Uitbouw van gratis en degelijke publieke kinderopvang toegankelijk voor elk kind.**
- **Voor het recht van vrouwen om zelf te kiezen. Gratis toegang tot degelijke contraceptie en fertiliteitsbehandeling voor wie dit wenst. Voor het recht op abortus.**
- **Publiek bezit van de farmaceutische sector.**
- **Breng de grote bedrijven en banken onder publiek bezit en democratische arbeiderscontrole en –beheer, met enkel compensatie op basis van bewezen behoefte.**
- **Een democratische socialistische planning van de productie op basis van de belangen van de grote meerderheid van de bevolking, toegepast op een wijze die het milieu beschermt en de basis legt voor oprechte gelijkheid in een wereld zonder klassenverdeeldheid en oorlog.**